

Ojämliga samhällen och sjukare människor – orsak och verkan

■ I LT 35/2010 (sidan 2028) recenserar Anders Romelsjö boken »Jämlikhetsanden« av Richard Wilkinson och Kate Pickett.

Man kan fråga sig om det finns någon faktor som förklarar varför vissa samhällen föredrar en mer jämställd position mellan gruppens medlemmar, medan andra väljer en större polarisering. Orsaken torde ligga i de etiska värderingar som råder i gruppen.

Slutsatsen blir därför inte självklart att ojämlika samhällen har sjukare människor, utan att den etik som leder till ojämlika samhällsbildningar bör ifrågasättas då

den tycks medföra ökad ohälsa, och jag vill tro även en hel del andra olägenheter som hör samman med värderingen att »posse« är viktigare än »esse«.

Anders Löfqvist

leg läk, Medical Education Development AB, Stora Lundby
kaal@swipnet.se

REPLIK:

Jämlikhetsanden vs Jämlikhetsbluffen

■ Först ett tack till kollegan Anders Löfqvist för hans synpunkter. Etik är naturligtvis mycket viktigt, och påverkas säkert bl a av den samhällstyp man lever i och av värderingar på olika områden där.

Som Löfqvist skriver är det inte givet att ojämlika samhällen har sjukare människor. Det är dock ett empiriskt fynd vid studier i ett antal (en minoritet) av stater på jorden som uppfyllde vissa kriterier på tillgång till relevanta data och på storlek.

Som framgår av min recension av »Jämlikhetsanden« har denna tilldragit sig stor uppmärksamhet och recenserats av ledande tidningar och tidskrifter av olika slag. Nyligen (8 september) publicerades boken »Jämlikhetsbluffen« av den kända tankesmedjan Timbro. Den utgör en översättning av boken »The spirit level delusion« av Christopher Snowden, en ekonom utan känd vetenskaplig skolning, på uppdrag av ett institut i London som synes ha liknande inriktning som Timbro.

Jag har inte till uppdrag eller ambition att här söka recensera denna bok, bl a då jag kan sägas vara jävig efter en positiv recension av »Jämlikhetsanden«. Jag vill dock informera att bokens författare utförligt bemöter kritiken

Boken »Jämlikhetsanden« ger enligt Anders Romelsjös recension i LT 35/2010 »ett starkt vetenskapligt stöd för att inom hälsopolitik och prevention plädara för minskade inkomstskillnader«. Budskapet har gett upphov till motreaktioner, bl a boken »Jämlikhetsbluffen« (Timbro).

från Snowden och andra på »The equality Trust«, <<http://www.equalitytrust.org.uk/docs/response-to-snowdon.pdf>>. I mitt tycke lyckas de bemöta kritiken väl. Wilkinson och Pickett skriver bl a:

»In contrast to our approach, much the most common strategy used by our critics has been to selectively remove or add countries to our analyses in an attempt to make the damaging effects of inequality disappear. But it is important to note that the criticisms are entirely ad hoc criticisms of each relationship between inequality and a social outcome. This means they are irrelevant to almost all of the very many other demonstrations of similar relationships in different set-

tings published in academic journals by other researchers.«

Och vidare: »We show (below) the weaknesses of each of these ad hoc criticisms of our data, but it should be remembered that, even if they were all accepted, there are many other demonstrations of these relationships in other settings where the criticisms of our work are entirely irrelevant.«

De menar vidare (kanske något godtroget): »Almost all of the research we present and synthesise in The Spirit Level [»Jämlikhetsanden«] had previously been peer-reviewed, and is fully referenced therein. In order to distinguish between well founded criticism and unsubstantiated claims made for political purposes, all future debate should take place in peer-reviewed publications.«

Finns det någon bluff? Var? Sök!

Anders Romelsjö

professor, institutionen för folkhälsovetenskap, Karolinska institutet
anders.romelsjo@ki.se

SLUTREPLIK TILL JAN HALLDIN:

Sätt fokus på kvaliteten

■ Svar till Jan Halldin, Läkartidningen 36/2010 (sidorna 2107-8).

Som ansvariga för hälso- och sjukvården är vårt främsta ansvar att hushålla med resurserna, så att vi får så mycket och så bra vård som möjligt för skattepengarna. I det arbetet har vi de senaste åren haft god hjälp av de privata vårdgivarna. De kostnadsbesparingar, ökade vårdkvalitet och större vårdutbud som jag beskrev i min förra artikel (Läkartidningen 34/2010, sidan 1942) hade inte varit möjliga utan denna mångfald av vårdgivare, som också har fungerat som en hävstång för förändringar i de egna landstingsdrivna vårdverksamheterna.

Det är bra om Jan Halldin håller med mig om att kvaliteten, resultaten, är det viktiga. Kvaliteten behöver kontrolleras både hos landstingets egna och hos fristående vårdgivare. Överskott behövs i verksamheter för att kunna investera för framtiden – i offentliga verksamheter uppstår tyvärr sällan sådana överskott, där behöver skattebetalarna ofta skjuta till nya pengar. Den privata vårdgivare som inte investerar i sin verksamhet kommer där emot inte att överleva.

För mig är mångfalden av vårdgivare framför allt ett sätt att uppnå bättre vårdresultat. Det vore glädjande om Jan Halldin, om han nu också säger sig sätta innehållet i vården främst, också kunde koncentrera sig mer på det än på vem som utför vården.

Birgitta Rydberg (FP)
landstingsråd sjukvård,
Stockholms län